

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

21 ianuarie 2010*

În cauza C-470/08,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Gerechtshof te Arnhem (Țările de Jos), prin decizia din 28 octombrie 2008, primită de Curte la 3 noiembrie 2008, în procedura

Kornelis van Dijk

împotriva

Gemeente Kampen,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul A. Tizzano, președintele Camerei întâi, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a cincea, domnii A. Borg Barthet (raportor) și M. Ilešič, judecători,

* Limba de procedură: olandeza.

avocat general: domnul J. Mazák,
grefier: domnul R. Grass,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul van Dijk, de J. van Mierlo, avocat;
- pentru Gemeente Kampen, de G. M. F. Snijders, avocat;
- pentru guvernul olandez, de doamna C. Wissels și de domnul M. de Grave, în calitate de agenți;
- pentru guvernul german, de domnul M. Lumma, în calitate de agent;
- pentru guvernul elen, de doamnele E. Leftheriotou și A. Vasilopoulou, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de doamna F. Clotuche-Duvieusart și de domnul B. Burggraaf, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001 (JO L 270, p. 1, rectificare în JO 2004, L 94, p. 70, Ediție specială, 03/vol. 49, p. 177, rectificare în Ediție specială, 03/vol. 76, p. 291, și în JO 2009, L 96, p. 39) și a Regulamentului (CE) nr. 795/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a schemei de plată unică prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 (JO L 141, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 193).
- ² Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul van Dijk, pe de o parte, și Gemeente Kampen (comuna Kampen), pe de altă parte, în legătură cu natura și întinderea obligațiilor care decurg dintr-un contract de arendare.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

Regulamentul nr. 1782/2003

3 Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 stabilește în special o schemă de ajutor de venit acordat agricultorilor. Această schemă este desemnată la articolul 1 a doua liniuță din acest regulament drept „schema de plată unică”.

4 Potrivit considerentului (21) al Regulamentului (CE) nr. 1782/2003:

„Schemele de sprijin din cadrul politicii agricole comune acordă un ajutor direct de venit, în special pentru a asigura un nivel de viață echitabil pentru populația agricolă. Acest obiectiv este direct legat de conservarea zonelor rurale. Pentru a se evita alocarea incorectă a resurselor comunitare, nu ar trebui efectuată nicio plată de sprijin al agricultorilor care au creat în mod artificial condițiile necesare pentru a beneficia de astfel de plăți.”

5 Considerentul (29) al acestui regulament prevede:

„Pentru a stabili cuantumul ajutorului pe care îl poate solicita un agricultor în cadrul unei noi scheme, ar trebui să se facă trimitere la sumele acordate în decursul unei

perioade de referință. Ar trebui constituită o rezervă națională în vederea situațiilor speciale. Această rezervă poate fi folosită și pentru a facilita participarea la schemă a noilor agricultori. Plata unică trebuie fixată la nivel de exploatație.”

- 6 Considerentul (30) al regulamentului menționat prevede în special:

„Pentru a facilita transferul drepturilor la primă, cuantumul total pe care îl poate solicita o exploatație ar trebui divizat în mai multe părți (drepturi la plată) și raportat la un anumit număr de hectare eligibile care urmează să fie determinat. Pentru evitarea transferurilor în scopuri speculative care duc la acumularea unor drepturi la plată care nu corespund realității agricole, trebuie prevăzute, pentru acordarea ajutorului, raportul dintre drepturi și un anumit număr de hectare eligibil [...]”

- 7 Potrivit articolului 2 din același regulament:

„[...] se definesc următorii termeni:

- (a) «agricultor»: o persoană fizică sau juridică sau un grup de persoane fizice sau juridice [...] care desfășoară o activitate agricolă;

[...]

- (c) «activitate agricolă»: producția, creșterea sau cultivarea de produse agricole, inclusiv recoltarea, mulsul, creșterea și deținerea de animale în scopuri agricole sau menținerea de terenuri în bune condiții agricole și de mediu, conform definițiilor prevăzute în articolul 5;

[...]”

- ⁸ Titlul III din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, intitulat „Schema de plată unică”, conține în capitolele 1-4 regulile de bază aplicabile acestei scheme de ajutor de venit acordat agricultorilor „decuplat” de producție. Din articolul 33 alineatul (1) litera (a), din articolul 37 alineatul (1) și din articolele 38 și 41 din acest regulament rezultă că agricultorii care au beneficiat, într-o perioadă de referință ce cuprinde anii calendaristici 2000-2002, de o plată în temeiul cel puțin al unei scheme de sprijin prevăzute în anexa VI la regulamentul menționat au dreptul la un ajutor calculat pe baza unui quantum de referință obținut, pentru fiecare agricultor, pornind de la media anuală, pe această perioadă, a totalului plăților acordate în temeiul acestor scheme.

- ⁹ Articolul 36 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 prevede:

„Ajutorul acordat în cadrul schemei de plată unică se plătește pentru drepturile de plată definite în capitolul 3 și însoțite de un număr egal de hectare eligibile pentru ajutor, așa cum sunt definite în articolul 44 alineatul (2).”

- 10 Capitolul 3 din titlul III din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 conține o secțiune 1 intitulată „Drepturile la plată în funcție de suprafață”. Articolul 43 alineatul (1) din acest regulament, care face parte din această secțiune, prevede în special:

„Fără să [se] aducă atingere articolului 48, orice agricultor beneficiază de un drept la plata pe hectar, calculat prin împărțirea cuantumului de referință la media pe trei ani a numărului total de hectare care dădeau dreptul, în perioada de referință, la plăți directe a căror listă figurează în anexa VI.

Numărul total de drepturi la plată este egal cu numărul mediu de hectare menționat anterior.

[...]”

- 11 Potrivit articolului 44 din regulamentul menționat:

„(1) Orice drept la plată pentru un hectar eligibil pentru ajutor conferă dreptul la plata cuantumului stabilit de dreptul respectiv.

(2) Prin «hectar eligibil pentru ajutor» se înțelege orice suprafață agricolă a exploatației, ocupată cu terenuri arabile și pășuni permanente, cu excepția suprafețelor ocupate cu culturi permanente și păduri sau destinate unei activități neagricole.

(3) Agricultorul declară parcelele care corespund suprafeței eligibile aferente unui drept de plată. Cu excepția cazurilor de forță majoră sau de circumstanțe excepționale, aceste parcele stau la dispoziția agricultorului pe o perioadă de cel puțin zece luni de la o dată care urmează a fi stabilită de statul membru și care nu poate fi anterioară datei de 1 septembrie a anului calendaristic de dinaintea anului de depunere a cererii de participare la schema de plată unică.

(4) În circumstanțe justificate în mod corespunzător, statele membre pot autoriza agricultorul să își modifice declarația, cu condiția să respecte numărul de hectare corespunzătoare drepturilor sale de plată și condițiile prevăzute pentru acordarea plății unice pentru suprafața în cauză.”

¹² Articolul 46 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, intitulat „Transferul drepturilor la plată”, prevede:

„(1) Drepturile la plată nu pot fi transferate decât unui agricultor din același stat membru, cu excepția moștenirilor sau a moștenirilor anticipate.

[...]

(2) Drepturile la plată pot fi transferate prin vânzare sau prin orice altă formă de cesiune definitivă, cu sau fără terenuri. În schimb, este autorizată arendarea sau orice altă tranzacție similară, cu condiția ca transferul drepturilor la plată să fie însoțit de transferul unui număr echivalent de hectare eligibile pentru ajutor.

Cu excepția cazurilor de forță majoră sau de circumstanțe excepționale prevăzute în articolul 40 alineatul (4), un agricultor nu își poate transfera drepturile la plată, fără terenuri, decât după ce a utilizat, în sensul articolului 44, cel puțin 80 % din drepturile sale într-o perioadă de cel puțin un an calendaristic sau după ce a cedat în mod voluntar rezervei naționale toate drepturile pe care nu le-a utilizat în decursul primului an de aplicare a schemei de plată unică.

(3) În cazul vânzării drepturilor la plată, cu sau fără terenuri, statele membre, acționând conform principiilor generale de drept comunitar, pot decide ca o parte a drepturilor la plată vândute să reentre în rezerva națională sau ca valoarea lor unitară să fie redusă în favoarea rezervei naționale conform anumitor criterii pe care Comisia urmează să le stabilească în temeiul procedurii prevăzute în articolul 144 alineatul (2)."

¹³ Dispozițiile capitolului 5 din titlul III din acest regulament, intitulat „Aplicarea regională și facultativă”, permit statelor membre să decidă, până la 1 august 2004, aplicarea schemei de plată unică prevăzute la capitolele 1-4 din același titlu la scară regională sau parțial.

¹⁴ Potrivit articolului 58 alineatele (1) și (3) și articolului 59 alineatele (1) și (2) din regulamentul menționat, un stat membru poate realiza regionalizarea schemei de plată unică repartizând plafonul național nu în mod individual între agricultorii acestui stat în temeiul cuantumurilor de referință ale acestora, ci între diferitele regiuni pe care le cuprinde teritoriul său și distribuind cuantumul fiecărui plafon regional astfel obținut în mod forfetar tuturor agricultorilor din regiunea în cauză, fiecare dintre aceștia beneficiind de drepturi a căror valoare unitară se calculează prin împărțirea acestui plafon regional la numărul de hectare eligibile pentru ajutor stabilit la nivel regional.

Regulamentul (CE) nr. 1234/2007

- 15 Articolul 74 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului din 22 octombrie 2007 de instituire a unei organizări comune a piețelor agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole (Regulamentul unic OCP) (JO L 299, p. 1) prevede:

„În absența unui acord între părți, în cazul în care contractele de arendă urmează să expire fără posibilitatea de a fi prelungite în aceleași condiții sau în situații care implică efecte legale comparabile, cotele individuale sunt transferate în totalitate sau parțial producătorilor care le preiau, potrivit dispozițiilor adoptate de către statele membre, ținând cont de interesele legitime ale părților.”

Reglementarea națională

- 16 Nici Regulamentul privind politica agricolă comună – ajutorul de venit 2006 (Regeling GLB – inkomenssteun 2006), adoptat în aplicarea Regulamentelor nr. 1782/2003 și nr. 795/2004, nici titlul 5 din cartea a 7-a din Codul civil, privind arendarea, nu conțin dispoziții specifice în legătură cu situația drepturilor la plată acordate în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 sau cu valoarea acestora la încetarea contractului de arendare.

A acțiunea principală și întrebările preliminare

- 17 Începând cu anul 1982, domnul van Dijk a luat în arendă mai multe parcele de terenuri agricole aparținând Gemeente Kampen, a căror suprafață totală se ridică la 34 hectare, 2 ari și 36 centiari. Contractul de arendare încheiat între aceștia nu conține nicio clauză privind schemele de ajutor de venit sau drepturile de plată.

- 18 Timp de mai mulți ani, domnul van Dijk a primit, în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 1765/92 al Consiliului din 30 iunie 1992 de stabilire a unei scheme de sprijin pentru producătorii de anumite culturi arabile (JO L 181, p. 12) și al Regulamentului (CE) nr. 1251/1999 din 17 mai 1999 de stabilire a unei scheme de sprijin pentru producătorii de anumite culturi arabile (JO L 160, p. 1), plăți compensatorii în temeiul schemei de ajutor acordat producătorilor, aferente producției anumitor culturi. În urma intrării în vigoare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003, acesta a primit drepturi la plată în temeiul articolului 33 alineatul (1), al articolului 38 și al articolului 43 alineatele (1) și (2) litera (a) din acest regulament.
- 19 Între domnul van Dijk și Gemeente Kampen a luat naștere un diferend în legătură cu natura și întinderea obligațiilor care decurg din contractul de arendare încheiat între aceștia.
- 20 Prin hotărârea din 25 septembrie 2007, Rechtbank Zwolle-Lelystad a statuat că domnul van Dijk este obligat, la expirarea termenului de arendare, să returneze către Gemeente Kampen terenurile care au făcut obiectul contractului de arendare, inclusiv drepturile la plată constituite pentru aceste terenuri sau aferente lor, în schimbul unei despăgubiri egale cu jumătate din valoarea acestor drepturi. Instanța menționată a apreciat de asemenea că domnul van Dijk nu este autorizat să cedeze drepturile la plată respective fără acordul prealabil al Gemeente Kampen.
- 21 Prin cererea din 24 octombrie 2007, domnul van Dijk a declarat apel împotriva acestei hotărâri în fața Gerechtshof te Arnhem. În opinia sa, din Regulamentele nr. 1782/2003 și nr. 795/2004 rezultă că, la expirarea termenului de arendare, arendașul trebuie să păstreze drepturile la plată. Domnul van Dijk arată în plus că, spre deosebire de cotele de lapte care depind în principiu de terenurile pe care producătorul de lapte sau cultivatorul le-a utilizat în perioada de referință, drepturile la plată sunt legate de persoana agriculturului.
- 22 Gemeente Kampen arată că nici Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, nici Regulamentul nr. 795/2004 nu precizează situația drepturilor la plată la expirarea termenului de arendare. Aceasta deduce că raporturile juridice dintre arendaș și arendator sunt guvernate de dreptul național.

Considerând că soluționarea litigiului cu care este sesizat depinde de interpretarea reglementării comunitare aplicabile, Gerechtshof te Arnhem a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Regulamentele nr. 1782/2003 și nr. 795/2004 sau principiile generale ale dreptului comunitar, în special principiul interzicerii îmbogățirii fără justă cauză, obligă un arendaș, în lipsa unei reglementări naționale în această materie, să predea arendatorului la data expirării termenului de arendare, odată cu terenul arendat, drepturile la plată constituite pentru acesta sau aferente lui?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la [prima] întrebare [...], Regulamentele nr. 1782/2003 și nr. 795/2004 sau principiile generale ale dreptului comunitar, în special principiul interzicerii îmbogățirii fără justă cauză, obligă un arendator, în lipsa unei reglementări naționale în această materie, să plătească arendașului o compensație pentru drepturile la plată predate arendatorului și, în această perspectivă, arendatorul ar trebui să compenseze arendașul pentru valoarea totală a acestor drepturi sau numai pentru o parte din această valoare și, în această din urmă situație, în ce proporție?
- 3) În cazul unui răspuns negativ la [prima] întrebare [...], Regulamentele nr. 1782/2003 și nr. 795/2004 sau principiile generale ale dreptului comunitar, în special principiul interzicerii îmbogățirii fără justă cauză, obligă un arendaș, în lipsa unei reglementări naționale în această materie, să plătească arendatorului o compensație pentru drepturile la plată dobândite de arendaș și, în această perspectivă, arendașul ar trebui să compenseze arendatorul pentru valoarea totală a acestor drepturi sau numai pentru o parte din această valoare și, în această din urmă situație, în ce proporție?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 24 Prin intermediul celor trei întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă dreptul comunitar obligă arendașul, la expirarea termenului de arendare, să predea arendatorului terenurile arendate și drepturile la plată constituite pentru aceste terenuri sau aferente lor ori să îi plătească o despăgubire.
- 25 În prealabil, se impune constatarea că nicio dispoziție din Regulamentele nr. 1782/2003 și nr. 795/2004 nu prevede că arendașul este obligat, la expirarea termenului de arendare, să predea arendatorului terenurile care au făcut obiectul arendării împreună cu drepturile la plată constituite pentru aceste terenuri sau aferente lor. În această privință, schema de plată unică se deosebește de cea a cotelor de lapte care, potrivit articolului 74 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1234/2007, este guvernată de principiul transferului cotelor împreună cu exploatarea.
- 26 În schimb, atât din obiectivele, cât și din economia Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 reiese că, în lipsa unei prevederi contrare, drepturile la plată sunt dobândite de arendaș la expirarea termenului de arendare.
- 27 În primul rând, trebuie amintit că, potrivit articolului 1 a doua liniuță din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, schema de plată unică constituie un ajutor de venit acordat agricultorilor al cărui obiectiv este, astfel cum prevede considerentul (21) al acestui regulament, asigurarea unui nivel de viață echitabil pentru populația agricolă. Potrivit articolului 33 alineatul (1) din regulamentul menționat, au acces la schema de plată unică în special agricultorii care au primit o plată în cursul perioadei de referință în temeiul a cel puțin una dintre schemele de sprijin prevăzute în anexa VI la același regulament.
- 28 În conformitate cu articolul 43 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, drepturile la plată atribuite agricultorului în temeiul schemei de plată unică depind de

numărul de hectare de care dispunea în perioada de referință, precum și de plățile care i-au fost acordate în temeiul schemelor de sprijin menționate.

29 Pe de altă parte, articolul 44 alineatul (1) din regulamentul menționat recunoaște existența unei legături între drepturile la plată și suprafețele agricole în sensul că fiecare drept la plată care corespunde unui hectar eligibil pentru ajutor dă dreptul la plata cuantumului stabilit de acest drept.

30 În acest context, articolul 36 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 prevede că ajutorul acordat în cadrul schemei de plată unică se plătește pentru drepturile la plată însoțite de un număr egal de hectare eligibile pentru ajutor.

31 În această privință, trebuie arătat că, astfel cum rezultă din considerentul (30) al Regulamentului (CE) nr. 1782/2003, existența unei astfel de legături între drepturile la plată și hectarele eligibile pentru ajutor urmărește în special evitarea transferurilor în scopuri speculative care duc la acumularea unor drepturi la plată care nu corespund realității agricole.

32 În schimb, din articolul 36 alineatul (1) menționat nu rezultă în niciun caz că drepturile la plată corespund unor parcele determinate, în special celor de care agricultorul dispunea în perioada de referință.

33 Astfel, ceea ce prezintă importanță în definitiv este ca, pentru acordarea ajutorului, numărul de drepturi la plată de care dispune un agricultor să corespundă unui număr echivalent de hectare eligibile pentru ajutor, iar nu unor parcele determinate. Articolul 44 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 prevede, de altfel, în

mod expres posibilitatea pentru statele membre, în circumstanțe justificate în mod corespunzător, de a autoriza un agricultor să își modifice declarația privind parcelele corespunzătoare suprafeței eligibile în legătură cu un drept la plată, cu condiția să respecte numărul de hectare corespunzătoare drepturilor sale la plată și condițiile prevăzute pentru acordarea plății unice pentru suprafața în cauză.

34 În al doilea rând, trebuie arătat că articolul 46 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 limitează posibilitatea de transferare a drepturilor la plată în conformitate cu obiectivul menționat la considerentul (30) al acestui regulament.

35 În special, alineatul (2) al acestui articol prevede că transferul drepturilor la plată fără terenuri poate avea loc numai în caz de cesiune definitivă. Într-un astfel de caz, agricultorul care până atunci beneficia de drepturi la plată renunță în mod definitiv la pretențiile sale prin vânzarea către un alt agricultor, care activează ulterior aceste drepturi în beneficiul său. Pentru a putea pretinde plata drepturilor menționate, agricultorul în cauză va trebui să dispună, în conformitate cu articolul 44 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, de un număr suficient de hectare de terenuri agricole eligibile pentru ajutor în scopul garantării existenței unei realități agricole suficiente pentru plata drepturilor.

36 În schimb, în cazul arendării sau al oricărei tranzacții similare, transferul drepturilor la plată este autorizat numai cu condiția să fie însoțit de transferul unui număr echivalent de hectare eligibile pentru ajutor. Această dispoziție conținută în articolul 46 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 urmărește, conform obiectivului prevăzut la considerentul (30) al regulamentului menționat, evitarea transferurilor în scopuri speculative care duc la acumularea unor drepturi la plată care nu corespund realității agricole.

37 În plus, articolul 46 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 prevede că drepturile la plată nu pot reveni decât unui agricultor din același stat membru, cu excepția moștenirilor sau a moștenirilor anticipate. În această privință, trebuie amintit că, în temeiul dispozițiilor articolului 33 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (CE)

nr. 1782/2003 coroborate cu cele ale articolului 2 literele (a) și (c) din acest regulament, schema de plată unică este destinată agricultorilor, și anume persoanelor care exercită o „activitate agricolă” constând în producerea, creșterea sau cultivarea de produse agricole ori menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu.

38 Or, arendatorul terenurilor nu este în mod necesar un agricultor în sensul articolului 2 litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003. În aceste condiții, dacă legiuitorul comunitar ar fi vrut ca drepturile la plată să revină în orice împrejurare arendatorului la expirarea termenului de arendare, ar fi prevăzut o dispoziție în acest sens.

39 Având în vedere considerațiile de mai sus, se impune constatarea că Regulamentele nr. 1782/2003 și 795/2004 nu conțin nicio obligație pentru agricultorul care a luat terenuri în arendă de a transfera arendatorului drepturile sale la plată la expirarea termenului de arendare.

40 De asemenea, nu trebuie să se presupună că principiul interzicerii îmbogățirii fără justă cauză ar obliga agricultorul, la expirarea termenului de arendare, să își transfere drepturile la plată arendatorului sau să îi plătească acestuia din urmă o despăgubire.

41 Astfel, conform principiilor comune sistemelor de drept ale statelor membre, dreptul la restituire din partea persoanei îmbogățite este condiționat de lipsa temeiului juridic pentru îmbogățirea în cauză (Hotărârea din 16 decembrie 2008, Masdar (UK)/Comisia, C-47/07 P, Rep., p. I-9761, punctele 44-46 și 49).

42 Or, nu se poate considera că drepturile la plată de care beneficiază agricultorul sunt lipsite de temei juridic în măsura în care acestea i-au fost atribuite conform dispozițiilor Regulamentului (CE) nr. 1782/2003.

- 43 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că dreptul comunitar nu obligă arendașul, la expirarea termenului de arendare, să predea arendatorului terenurile arendate împreună cu drepturile la plată constituite pentru aceste terenuri sau aferente lor și nici să îi plătească o despăgubire.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 44 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Dreptul comunitar nu obligă arendașul, la expirarea termenului de arendare, să predea arendatorului terenurile arendate împreună cu drepturile la plată constituite pentru aceste terenuri sau aferente lor și nici să îi plătească o despăgubire.

Semnături